

Vrhovi prijateljstva

Pozdravljena, prenova vodnika!

✍ Marjeta Štrukelj

Božidar Lavrič v oktobrski številki Planinskega vestnika odpira temo, zdaj zanimivo za večji krog ljubiteljev gora. Spoznavanje novega, sklepanje znanstev, morda celo pravih prijateljstev, presega raven političnih združ. Upam, da bomo planinci oziroma gorniki s svojo dobrohotno, a ponosno in enakovredno navzočnostjo v skupnem prostoru pripomogli k umirjanju strasti, ki jih v nemata žgoči pelin zgodovine in politični pohlep jutrišnje blaginje. Pričakujem, da bomo skupaj spoznali in sprejeli edino stvarno pot, ki ostaja – širitev kulture sobivanja v prostor Vrhov prijateljstva, čeprav se nam orosi oko, ko s Polinika hrepeneče zremo v prelepo Ziljsko dolino in v srcu drhti otožni napev: »Rož, Podjuna, Zila, venec treh dolin ...«

Nova obleka za staro drevo

Če pogledam izdelek/pisanje, ki sem ga končala že zdavnaj, po pravilu nikoli nisem zadovoljna z njim, vedno si želim, da bi kaj izboljšala, spremenila, popravila. Je pa dobro, da obstaja, ker sicer ne bi imela česa izboljšati. Menim torej, da avtorji vodnika Vrhovi prijateljstva nimajo nič proti sveži preobleki, posebno, če uporabniki tako želijo. Prav zadnje pomeni, da je vodnik/ideja obrodila sadove in izkušnje naroda naj bi bile pri prenovi v pomoč. Dovolite, prosim, da pristavim piskrček še jaz, čeprav sem se v tujini lotila samo vrhov, ki jih do nakupa vodnika nisem poznala. Tudi o domačem pragu imam samo posamične sveže slike, saj vseh poti ne ponavljam zaradi žigov in priznanja – si ga bom pač podelila sama, če mi bo uspelo; za zdaj mi jih manjka kar pet (v Avstriji).

Informiranost

Nemalokrat sem zaznala, da v kočah okoli vrhov prijateljstva o tovrstnem povezovanju in

širjenju planinskih obzorij ne vedo nič, še nikoli niso slišali za kaj podobnega – skratka, ne v tujini ne doma knjižice v »živo« nisem še nikjer videla. Zares si želim vedeti, kakšen je odmev pri naših sosedih. Če bo vodnik na voljo samo tam, kjer sem ga kupila, bo to silna revščina: ob ponedeljkih od 17.00 do 19.00 sredi zaparkirane Ljubljane.

Naloge pred domačim pragom

Ker me torej zanimajo poti same, se dokazilom – žigom – doslej nisem posvečala, pred kratkim obiskanega Grintovca z njegovim zidanim stebrom vred pa se močno sramujem, se pravi oznake vrha in njegove vpisne knjige. Kaj bolj uglednega si njegovi številni obiskovalci že zaslužijo, mar ne? Omenjenega dne je bil na Korškem sedlu vesoljni zbor kamniških planincev, z mednarodno zasedbo, če sem prav razumela, in neredki so se vzpeli na prvaka Kamniških planin – vsaj tako je bilo videti z Dolgih sten.

Govorim o najbolj obiskanih slovenskih vrhovih, kronskih draguljih – meni osebno bi bilo seveda ljubo, če bi samotni popotnik nanje postavil oznako, kakršne najdete na Krnički gori, Kališnikovem poldnevu, Goličici ali Kriškem robu – tudi možic zadostuje ..., tam sem srečna odložila svoj nahrbtnik in to je bilo na vrhu edino, kar je bilo polno, raztrgano, obrabljeno in pomečkano. A to so skriti in samotni biseri.

Osončeni Prisank je nedavno pred najinimi očmi žalostil tujce, ki so segli po blazinici in hoteli odtisniti žig – neuspešno, da je bila sramota na kvadrat; planinske dolžnosti – vpisa v knjigo – nismo mogli izpolniti ne oni ne midva, ne med potjo skozi Prednje okno niti na vrhu. Prav posebna zgodba spremlja vpisovanje tistega dne, a vsega svetobolja ne morem stlačiti v en žakelj. Spoštovani gorski reševalci, naj vam zaupam, da sem že neštetokrat spremenila in prilagodila načrt poti razmeram in ga tu-

di vpisovala v temu namenjene knjige, dokler je bilo to še izvedljivo; odvezujem vas vašega truda, da me izsledite, vi pa meni prizanesite z obsodbo nevestne planinke. Ali pa sem morda narobe razumela Heleno Giacomelli, ki je nekoč ganljivo opisala namen vpisovanja, zame dotlej nekoristnega početja? Ja, to je bila vzgoja na terenu ...

Vračam se k namenu: Grintovec in Prisank zagotovo ne bosta »izpadla« iz knjige Vrhovi prijateljstva, drugi se pojavlja tudi v knjigi Die 100 schönsten Vie ferrate in den Alpen, v kateri ga avtor umešča med vrhove Avstrije, Nemčije, Italije, Švice, Francije ... z oznako: Spitzenklasse! Ne dvomim, obiskovalci bodo prišli, da vidijo to izjemno stvaritev narave; bodimo del nje tudi mi, vredni in ponosni, ne dajmo se v zobe, ne ponižujmo in sramotimo se zaradi malomarnosti. Upam, da bo vžgalo; o raketi ste pisali, pa je izginila iz Matkovega kota.

Težavnost

Strinjam se – ocena »LAHKO« se žal ne uje ma z našim splošnim dojemanjem oziroma ocenami naših poti v istem vodniku. Eno takih oznak nosi vrh z imenom Creta Forata, 2462 m. Z Meto sva čisto sami na sicer »strašno dobrem« izletu ugotovili, da ni ravno lahek, malo pod vrhom je terjal od obeh stoo odstotno koncentracijo, to je dvesto odstotkov na eno fizično osebo. Ker je tega že nekaj let, sem natančen opis pozabila; bila bi vesela, če bi kdo izmed »posvečenih« opisal in ocenil pot na omenjeno goro, pa tudi na dosti zahtevnejšo Creta Grauzario, pri kateri gre brez dvoma za napako v vodniku, saj je za krožno pot mimo bivaka Feruglio na sedlo Portonat podana ocena »zelo zahtevno«, pot pa je sicer dolga, a vseeno tehnično lažja od samega vzpona na vrh s sedla Portonat, ki je podrobno opisan v PV 10-2004 in 10-2003.

Za Pramaggiore najbrž nimam prave ocene, ker sem bila v strahu za tržaški par, ki je skoraj obtičal v grapi, iz katere smo nato nadaljevali pot skupaj. Verjetno se mi zaradi dodatne skrbi pot ni zdela tako zelo lahka, primerjavo s kakšnim slovenskim »lahkotnežem« pa ovržem brez slabe vesti. Tudi tukaj bi gospod Mašera zagotovo opravil koristno delo.

Na vrhu Storžiča
Jože Šter

Še kakšno lahko oceno bi se dalo obtežiti, čeprav po drugi strani menim, da se Vrhov prijateljstva vendarle lotevajo primerno izkušeni planinci, ki so že odložili rumene rutice. Prav bi bilo, če bi tudi to zapisali v vodnik. Ostaja splošni vtis: prelahka ocena, preskromni opisi, včasih pove več dober zemljevid, ki razlikuje zahtevnost poti in ponuja dodatne možnosti pristopov na vrhove, ki jih vodnik ne omenja.

Zemljevidi

Kar sem želela poudariti v tem pisanju, morda celo priporočiti glede na navedbe gospoda Lavriča (podatek je mogoče najti tudi v vodnikih založbe Sidarta), je preprostost in preglednost kart TABACCO (okrajšano TAB) za italijansko področje, ki jih naši gorniki očitno premalo poznajo, predvsem pa ne uporabljajo, čeprav vsaj dve kar krepko sežeta tudi na našo stran (št. 19 in 41). Ni pa priporočljivo šariti z našim zemljevidom npr. v Zahodnih Julijcih – je precej zamotano, na razpotju včasih ne piše, kam vodijo kraki, podane so samo številke poti in kaj, če jih nimaš na zemljevidu ...? Pred poldrugim desetletjem sem sicer prišla z njim na vrh Viša in hotela nekaj zvedeti, namesto odgovora pa mi je prijazen Trbižan po-

Srečanje na planini

*Najlepša je, si rekel o planini:
zdaj zasnežene stene jo krasijo;
jeseni jo macesni pozlatijo;
spomladi ves nemiren bom v dolini,*

*če njenih rož predolgo bom pogrešal;
poleti v njenem gozdu bom poslušal
šumenje v krošnjah, pesem ptic, okušal
plodove rdečih jagod, če opešal*

*za hip pod vročim soncem bom. Pogledal
si me s prodornimi očmi in smeha
nalezla sem se tvojega. Ni greha*

*v spominu tem. Še slišim, kar povedal
si v zimskem jutru mi. In zdaj obiščem
pogosto to planino, tebe iščem.*

Metka

klonil svojo devetnajstico; to me je skupaj z Miheličevimi opisi poti (dragi Tine) za vedno zapisalo temu svetu. Tudi vabilo gospoda Mašere je dovolj mikavno in navdušujoče, da se odzoveš. Naprej v Karnijske Alpe s TAB 18 in v Rezijo s Stankom Klinarjem, TAB 26, 27; to je bilo samo po sebi umevno. Načrt oštevilčenih kart je seveda na vsaki izmed njih in nadaljevanje se vam bo kar odpiralo. Nakup ni problematičen, lahko jih dobite v knjigarni v Trbižu, tam so po navadi dobro založeni. Letos poleti sva ob sedmih zjutraj v Avianu, ko je vse še spalo, v prvi trafiki s časopisi dobila zemljevid za Pian Cavallo in prehodila zelo lep venček nad znanim smučiščem. Na bencinski črpalki na Hrušici boste zaman iskali zemljevid območja Kranjske gore (naj mi oprostijo, če se je od najinega povpraševanja in pikrih pripomb že kaj spremenilo). V tujini se dostikrat prav na črpalkah oskrbujeva z zemljevidi v merilu 1 : 25 000. Tako tam kot pri nas se turistični uradi odpirajo, ko mi visoko v robah že drugič malicamo.

Nekoliko manj se je oko privadilo na Kompasove karte za območja v Avstriji (mimogrede zamenjaš gozdno pot in višinsko plastnico), no, pa sva tudi z njimi doslej še našla pot nazaj na sončno stran Alp. Pregled kart za posamezna področja obstaja, vendar ni razviden iz vsakega zemljevida posebej kakor pri zahodnih sosedih. WK (Wandern Karte) so zelo uporabne, ni pa ga seveda čez star nasvet, ki sem ga osvojila nekoč na Magliču: »Kartu čitaj, a seljaka pitaj!«

Tako tudi pri nas upam na malo poenotenja in preglednosti na področju navadnim smrtnikom namenjenih zemljevidov. Ne zamerite, okužba z virusom ISO je nevarnejša, kot bi si sama želela, očitno me znova standardizira. Siromakov nas je za pošteno mesto, pa se lotimo izdelovanja izletniških zemljevidov posebej, planinskih posebej; če bi kure potrebovale zemljevid za dvorišče in kurnik, bi še njim prikrojili dva ali tri. Bog ne daj, da bi vanje škilila še mačka. Cekinov kot blata torej. Kar poskusite priti na Bavški Grintavec (prvi izmed naših vrhov v vodniku) z izletniško karto Posoških Julijskih Alp! Problem je nevarno zavajanje, markirane poti se končajo nekje na sredi, pikice po legendi označujejo steze, ki to niso – med njimi so zahtevne zavarovane poti, ki vodijo na devet Vrhov prijateljstva. Ni si težko predstavljati tujca, ki se tako kot v svoji lastni deželi na naši črpalki oskrbi s karto. Le-to je v nasprotju s planinskimi zemljevidi tam moč kupiti. Razlikovanje med oznakama »Posoške« in »Zahodni del« ob poudarku na Julijskih Alpah (ki jih pravzaprav išče) za tujca ne pomeni posebne razpoznavnosti; na zemljevidu takoj vidi vrisane rdeče poti, sede in išče Vrhove prijateljstva. Upajmo, da naš tujec s to karto ne bo vztrajal in zares hotel na slovenske vrhove (»prijateljstva« je že sam izločil na kraju samem). V obojestransko zadovoljstvo naj poje kranjsko klobaso z zeljem, popije pol litra vipavca, plača in se spakira nazaj »za planke«. Reševalci imajo že z nami polne roke dela, kdo se bo gnal še za Hanzija in Pepija.

Izbira vrhov

Težko bi jih izločala, vsak izmed njih mi je drag; morda bi razporedila obseg v več stopenj

oziroma etap na poti do končnega cilja. Pustimo drevesu rasti. Velja se ozreti na kaj že izumljenega na tem področju (razširjena SPP, Via Alpina: rdeča, rumena, vijolična itn. ...), gora ima različno zahtevne pristope (težko industrijo na poseben kupček), v tem kontekstu razlikovanja oz. stopnjevanja bi se zagotovo našla rešitev tudi za Grossglockner. Konkretno: končna določitev okvirov težavnosti (od- do) je odločitev avtorja (avtorjev), s tem je tudi izbrano ciljno »občinstvo«. Saj ni kriv Stanko Klinar, če jaz ne morem na Široko peč? V stotnijo so pač povabljeni izbranci.

Sorodniki?

Ne morem mimo. Ali bomo v PV kaj prebrali o tako pomembnem in zanimivem mednarodnem projektu, kot je Via Alpina? Sem kaj prezrla? Stvar je po mojem razumevanju sicer zamisljena za polne žepe, ampak še nikoli ni bilo obilne požrtije, pri kateri ne bi na koncu tudi siromak kaj dobil, če ne drugega, vsaj informacije za »prirejeno« uporabo. Projekt bi bil z Vrhovi prijateljstva lahko celo v »žlahti«, le-ti se izka-

žejo za pomembnejše, kot je bilo videti na prvi pogled. Ideje se širijo, preoblikujejo, rastejo, očetovstvo ostaja ... Saj nimam smrtnega greha, če to dvoje malo pomešam brez uradne poroke? Tudi zato si želim, da bi z združenimi močmi prvotni ideji o Vrhovih zloščili sijaj, da ne bi revica opotekajoč se obtičala v Blatnem dolu, Via Alpina pa kot feniks vstala iz pepela. Če o poti še nič ne veste, kliknite na <http://www.via-alpina.com>. Od kod vem? Daleč v Mrtve gore sva šla in potem iz Innsbrucka dobila prospekt z osnovnimi informacijami v slovenščini. Zabavno, kajne?

Obseg vodnika

Obstoječi vodnik nam pomeni predvsem orientacijsko vrednost; to je, kar zadeva odloženo rumeno rutico, sprejemljivo (uporabnik se sam opremi), nadgradnja vodnika pa je odvisna od tega, v kakšnem finančnem stanju je oziroma bo projekt. Oblikovna privlačnost vodnika je za prepoznavnost in širjenje ideje zelo pomembna, hkrati pa si želimo dopolnitev podatkov o možnih pristopih z vsemi markiranimi variantami, ki jih kaže zemljevid, značaj vsake poti, vsaj skromno opisan, pa naj bi bil uvrščen v preglednico zahtev in težavnosti, ki bi omogočila posamezniku primerjavo in s tem lažjo izbiro glede na izkušnje. Tudi internetna podpora bi bila dobrodošla, predvsem glede svežih informacij o spremembah na terenu.

Bolje, da prihodnje leto pokuka izza grebena ne ravno 100-odstotno popolno, kot da se do popolnosti še deset let valja v pozabljeni grapi. Se ga tudi vi veselite? ○

proizvodnja gorniških oblačil
trgovina z gorniško opremo

Breznica 1, Žirovnica
Telefon : 04 5805 740
info@on-line.si

www.on-line.si

**RADIO
OGNJIŠČE**
RADIO ŠTIRIH GONGOV

Planinska oddaja
Doživetja gora in narave
Vsak četrtek ob 10:15.
Vaš gostitelj je
Robert Božič.

V hribih se dela dan.

<http://radio.ognjisce.si>